

TELEGRAFUL ROMÂN.

ăpare Marția, Joi și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sanționarea.

Sanționarea a lor trei proiecte de lege, a proiectului de drept matrimonial (căsătoria civilă obligătoare), a matriculelor civile și a confesiunii copiilor din căsătorii miste — acesta este rezultatul cel mai nou al așa numitei politice „liberale” magiare, rezultat preamărit de grupele politice, guvernial și kossuthiste, și de organele lor. Ministrul president Wekerle a enunțat acest rezultat în ședința de Luni a dietei cu ocaziunea dezbaterii proiectului de indemnitate, făcând o surprisă la cei mai mulți deputați, cari nu șiau, că sanționarea e fapt îndeplinit.

Partidul guvernului și kossuthiștii au erupt în apiause frenetice și aclamațiuni sgomotose, căci alianța acestor două partide extreme în cestiuie, a dat nascere acestor legi, contrare cu interesele și astfel contrare și cu dorința majorității locuitorilor țerii Foile cari au militat pe lângă aceste proiecte, prezintă devenirea lor de lege, ca un triumf al liberalismului. Acesta de mult am aușit-o noi spunându-ni-se, e întrebare însă că ce liberalism este acesta, pe care călăresc atât de mult cei mai mulți politiciani magiari? „Liberalismul — dice „Hazánk” în prim articolul său din 11 Decembrie c. ocupându-se cu sanționarea proiectelor, — „după formularea cea mai nimerită nisuesce a asigura libera dezvoltare a cetățenilor, dacă acesta nu e împreunată cu vătămarea intereselor altora”.

Se ne răspundă acum politicianii magiari „liberali”, că produsele „liberalismului” lor nu vatămă interesele mării majorități a cetățenilor țerii? Aceste produse sunt, ca să nu amintim altele, legile bisericesci și politica purtată față de naționalități, ambele vatămătoare majorității cetățenilor. Nu credem că la această întrebare se pôte răspunde altcum, decât cu: da, și

acest răspuns ilustrază falsitatea liberalismului practicat la noi și totodată și basa slabă și clătinătoare pe care suat clădite alcaturile lui.

Acăsta se vede, că o simt și „liberalii” noștri, guvernamentali și kossuthiști, căci pe lângă preamărirea triumfului, dau espresiune și temerii de unele amenințări, cari apar pe orizon. Aceste amenințări sunt: opoziția, ce o vor întimpina legile, mai cu samă la catolici, așa că cu greu vor puté fi puse în pracsă și eventual se fie revisuite, ér' de altă parte nu numai căderea actualului cabinet, care se pare a fi inevitabilă, ci chiar prăbușirea și schimbarea sistemului „liberal”. Aceste două stau negre, it în o strinsă legătură. Referitor la cea dintâiu „Egyetértés” în primul său din 11. Dec. c. scrie: „Avem incredere, că contrarii reformelor vor depune arma pe care dacă ar înviri-o și mai departe, ar fi spre marea pagubă a intereselor publice”. Increderea lui „Egyetértés” se basaseză pe declarațiunile lui Apponyi și a primatului Vaszary, că după ce proiectele vor deveni lege, aceștia nu vor mai agita contra lor; tace însă ce pescele în apă despre partidul nou catolic, care înființat în adunarea din Alba-regală, a declarat, că chiar dacă ar deveni legi proiectele, va lupta cu totă energia, pentru cassarea sau revisuirea lor.

Acăsta inse va putea urma numai cu schimbarea sistemului actual. În privința acăsta au eșit la ivelă icolea unele rađe, cari aruncă puțină lumină asupra tainelor ascunse ale viitorului apropiat. Astfel atât „Münchn. Allg. Zeitung” cât și „N. Fr. Presse” din Viena vorbesce despre o nouă formațiune politică, conservătoare, ce ar fi se se formeze, înlocuind falsul liberalism de ađi. „N. Fr. Presse” primesce sciri în privința acăsta din Budapesta, dela un corospondent al său, care este „un înalt funcționar” și între altele dice, că în noua formațiune conservătoare, prin care Ungaria

ar veni în o apropiere mai mare cu țerile ereditare austriace, va fi de lipsă „considerarea pretensiunilor naționalităților”, ér legile politico-bisericesci vor fi esecutate în alt sens, decum au voit legiuitorii de acum.

Sciri de aceste dau mare îngrigire taberii guvernului, așa încât și prim-ministrul Wekerle s'a simțit obligat a se pronuța asupra lor în dietă, când a enunțat sanționarea, dicând, că el nu crede, că ar esista curente politice, cari rupënd cu politica liberală tradițională magiară, s'ar încerca să inaugureze cu succes o direcțiune conservătoare; astfel de factori demni de considerat în viața politică el nu cunósce, dar a adaos, — cel puțin în Casa acăsta nu.

Asta firesce că nu, în dieta de acum, vor fi ei însă în alt loc.

Etă deci, că pôte se se întemple că bucuria escesivă a „liberarilor” se fie prea timpurie! Córda care se întinde fără socotelă prea tare, de regulă se rupe.

Ședința publică a societății de lectură „Andrei Șaguna”.

În presera șilei de pie aducere aminte a marelui archiereu Andreiu a arangiat și de astădată Marți în 29 l. c. societatea de lectură „Andrei Șaguna” o ședință publică, care a intrunit un număr și ales public din Sibiu și împregiurime.

Ședința s'a deschis la 7 ore s'era în sala seminarială de cătră președintele și conducătorul societății de lectură dl prof. Dr. Petru Șpan. Cuvântul ocașional de deschidere a cuprins în linii concise activitatea dezvoltată și meritele arhierului, a cărui memorie s'a s'rbat, merite căștigate pentru biserica și n'émul nostru și prin urmare îndreptățirea reinprospătării lor. Cuvântul a fost ținut în ton cald și simțit, ér vorbitorul la urmă aplaudat.

Revenind asupra programului, publicat în tr'un număr premergătoriu și stărind cu deosebire asupra punctelor principale: punct. 2 „Unele trăsături ale caracterului” de cl. curs. III Marcu Joantea vice-presid., — punct 5 „Scena I, actul V lea din Hofii” tragedie de Fr. Schiller și predată de clericul curs III. A. Badiu, St. Stinge, și Ioan Hansu, — punct 6 „Credința și însămăntatea ei” de Ioan Toma cl. curs. III-lea — constatăm cu mare satisfacțiune, că temele alese au fost dintre cele mai potrivite, care se destepse sentimente religioșe, morale și naționale, și se formeze caractere. În punctele acestea a culminat ar angiar ea variatei programe.

Temele însăși (punct 2 și 6) au fost lucrate cu multă îngrigire și în timpul relativ scurt succese. Autorii au dovedit, că s'au ocupat cu cetitul în materiile dezvoltate, că astfel și-au procurat în abundență materialul trebuincios, care îmbrăcat în o limbă frumoșă și fluentă a fost primit de public cu multă mulțămire. O mică observare de scădere am avea însă totuși de făcut la tema de sub punct 6 și acăsta încât privesce definițiunea credinții, nascerea ei și raportul ei față cu sciințele!

Tragedia de Schiller (scena I act. V) a fost predată cu perfectă preciepe. Diletanții au interpelat cu precisiune intențiunea și lucrarea autorului. Impregiurările nu iartă, ca astfel de producțiuni se se reprezinte și în forma esterióra, înțelegem ornatele diletanților, căci cum a fost și producțiunea de aseră am fi putut ca să asistăm la o scenă a unor diletanți iscusii. Scena ne prezintă pe un conte tiran, care nu crede în D-șeu, se îndoiesce de esistența lui, omórá pe tatăl și pe fratele seu ca să mostenescă totul, ér preotul lui convinge prin însași mărimea păcatului comis, pecat secret, despre contrariul. Tiranul se spăimântă însuși de fapta sa, cade în genunchi și dá ordin a se

FOIȚA

La mormântul d-șorei Augusta Glodariu.

La înmormântarea regretatei tinere profesóre, Augusta Glodariu, la care a luat parte multă lume din tóte clasele societății române din Brașov, după prohodul s'evșit în biserică, dl profesor Arsenie Vlaicu ținú următórea vorbire ocașională, care avú mare efect asupra publicului:

Din lume a fost, unde luc urí e cele mai frumoșe au cel mai crud destin; și în flórea vieții fiind, a trăit ca o flóre, numai spațiul unei dimineți!

Malherbe.

Jalnică adunare!

Mórtea nemilósă, surdă la pipetele desperate, eșite din inimile sfășiate de durere ale unui tată iubitor, ale unei mame nemân-găiate și ale unor frați adonc intris'ați, a prăvălit în grópa cea rece pe una dintre cele mai harnice fete române, pe una dintre cele mai devotate și mai iubitoare fice! În acest sicriu sunt depuse pentru vecie rămășițele pământesci ale unei Vestale române, smulsă din mijlocul familiei sale și din cercul larg

al prietinelor și scolarilor ei, fără de veste, ca prin minune, în flórea vârstei fragede, la începutul unei cariere, în care abia de trei ori avú norocirea să deuteze cu cele mai frumoșe și pline succese!

D-șora Augusta Elena Glodariu, fica jalnicilor și nemângăiașilor Dr. Vasile Glodariu și Filota Dr. Glodariu, nu mai este între cei vii! Sufletul ei curat a s'burat din mijlocul unei cete de ființe nevinovate, al căror ínger povățuitor era, ca să se mute pe plaiurile ceresci, unde nu este întristare nici durere, ci viață pururea enină, fericire vecinică. Rívna cea mare cătră casa Domnului a mutat'o cu mult prea de timpuriu la locul destinat inimilor nobile și curate, caracterelor nepătate și íntreg, în raiul fericirei, alătúra cu dreptii, cari luptă bună s'au luptat și în via Domnului au lucrat!

Și óre pentru ce atâtea fețe întristate, pentru ce atâtea inimi sfășiate, cari caută să-și d'șerte durerea prin canalul ochilor? Cine a fost d'șora Augusta Glodariu.

Augusta Elena Glodariu s'a născut în Brașov la 16 Octobree 1871. Studiile primare și-lea făcut la scóla elementară de fete română din loc, de unde după aceea a trecut la scóla evangelică. Terminând cu succes fôrte bun cele 8 clase ale acestui institut, se nasce în d'nsa o nestempérată sete

de învățatură, și din îndemn propriu se decide, ca să studieze și cursul pedagogic de doi ani, care se află pe lângă numita scóla săsésacă din loc. După terminarea acestui curs, neputënd face aci examen de calificățiune, în urma unei dispozițiuni speciale a superiorității școlare respective, obținu favorul, ca să facă cu elevii scólei froebeliene sáseseci un examen practic înainte unei comisii compuse din bărbați de scóla, care comisiiune îi și dete un testimoniu fôrte bun. Pe basa absoluturului dela numita scóla și a atestatalui privat despre examenul practic, d'nsa cere dela Ven. Consistoriu, să fie admisă și esaminată de o comisiiune consistorială, și astfel să fie calificată ca conducătoare pentru scóla froebeliană. Dar Ven. Consistor n'a putut'o admite, nefiind încă organizată scóla froebeliană.

Acoste nesuccese însă n'au descuragiat-o cătuși de puțin, ci cu o admirabilă energie urmăresce scopul de a se face conducătoare de scóla froebeliană diplomată. Se adresază mai întâiu la Sinodul parohial al Bisericei Sf. Nicolae, și-i voteze ajutoriu de 40 fl. lunar, spre a merge la Viena, sau în Germania, să se perfecționeze dar sinodul nu i-a putut vota, decât 20 fl. pentru a urma la scóla froebeliană din Budapesta. Atunci d'nsa se adresă la familia Mocioni,

care îi acordă ajutoriu lunar de 25 fl. și dna Gal 10 fl. și astfel urmă la Budapesta, ca elevă estra-ordinară, cursul scólei froebeliene, și la finea anului școlastic 1890/91 făcu primul examen cu succes fôrte bun. Reíntorcându-se acasă, comitetul parohial al Bisericei sf. Nicolae o angajă ca conducătoare provisorie a scólei froebeliene și astfel la 19 Ianuarie 1892 Augusta Glodariu deschise prima scóla froebeliană românescă în íntregă Transilvania și Ungaria.

Fie-cine își pôte închipui, ce muncă grea íntreprinse regretata Augusta Glodariu, dacă ne gândim, că din nimic avea să creze și se întocmésă o scóla românescă, o scóla românescă nouă, pentru care nu esistau nici cele mai neînsămne pregătiri, nici o carte didactică, ba chiar și dispozițiunea spirituală a publicului era atât de indiferentă și de neîncredătoare, încât mulți se îndoiau de succese. Dar cu o energie de fer Augusta Glodariu sciu să înlătore tóte pedecile.

Prin'to stăruiță bărbătescă, deja în anul prim al înființării și esistenții acestei scóle, dovedesce dorința neînfântă de a-și agiunge înaltul scop și consciința adonc p'etrundătoare a chiemării sale, căci în același an se pregătesce pe cale privată și face examen cu succes eminent, și astfel capătă

condițiunea, ca drepturile proprietăriului aceluia pământ să nu fie stirbite. Momentan au și intrat două cereri la prețură pentru a dobândi cererea amintită. Cererea primă a făcut-o Nicolaie Candrea și consoții, er' cererea a doua notariul din Câmpeni Vasilie Tomuța și consoții. Rezoluția venită lui Nicolaie Candrea o am cetit; prin aceea dînsul a fost îndreptățit a scruta pe pământul Asociațiunii și anume în „Costa morii“, dar' e dator a da jumătate din obiectele de valoare ce se vor afla, Asociațiunii, — și a restitui Asociațiunii ori-ce pagubă, ce eventual prin lucrările lor s'ar face.

Spre a asigura Asociațiunea, eu am rugat pe dl protopretor, ca să ordoneze pe timpul lucrărilor o patrolă de gendarmi, ca eventuala comoră ce s'ar pute afla se nu se mai ascundă, ci partea cuvenită să se pōtă trimite Asociațiunii. — Gendarmii s'ie esmiși pe speșele scrutătorilor. În urma acestei rugări — în concesiunea dată s'a și aceea, că lucrările se pot începe numai după-ce gendarmii se vor fi însinuat la nime. Așa s'a și întemplat, a venit un patrol de gendarmi, s'a în sinuat la mine, că sunt gata a controla săpările, — s'a început lucrul, care a durat tocmai 3 și jumătate zile, — pagubă nu s'a făcut, mai mult s'au astupat găurile făcute mai înainte și bani nu s'au aflat. După 3 și jumătate zile gendarmii s'au dus — și de atunci nimeni nu mai lucră acolo, poporul s'a linistit, că alți bani nu mai sunt.

La unirea bisericilor.

Cu privire la unirea bisericii orientale ortodoxe cu biserica romano-catolică, pe care se nisuesce a o îndeplinii, — bătînd apa în piuă — papa actual Leo XIII, cetim în „Budapesti Hirlep“ din 9 Decembrie curent un articol, scris de un preot gr.-catolic — probabil rutén — din care ostragem partea, care înșiră unele din pedecile, ce se pun în calea acestei uniri

Etă ce dice preotul gr.-ca'. cu privire la aceste pedeci:

Una dintre cauzele principale, care va zădărnici pōte încercarea de a uni biserica orientală cu cea apusă, e fără îndoială faptul istoric cunoscut de orientali, că biserica romană nici când nu s'a mulțămît numai cu aceea, că un popor a primit uniunea dogmatică cu Roma, ci totdeauna s'a nisuit, ca acel popor să primescă și unirea în cele disciplinare, dar cu deosebire în ce privește serviciul D Țeesc; cu un cuvînt, ca acel popor să se latinizeze în credință.

E adevărat, că papii au declarat s'erbătorește și de repește-ori, că vor respecta neștirît: datinile străvechi, disciplina și slujba d-Țească a bisericii orientale, sau după-cum a Țis Pius IX: *nolumus, ut omnes latini, sed ut omnes catholici fiant*, cu tōte aceste istoria unirei dovedește, că îndată-ce un popor a primit uniunea dogmatică cu Roma, în mijlocul aceluia popor au apărut la moment iesuii, franciscanii și dominicanii, cari dela început n'au avut nimic mai sfânt, decât să se năpustescă cu furie asupra vechilor obiceiuri ale bisericii orientale, să scōtă din vigōre disciplina și slujba dumnezească din biserică, er' pe cei-ce țineau la acestea să-i numescă sismatici; pe scurt ținta lor era, ca pe cei uniți să-i latinizeze. Urmarea acestei proceduri a fost, lucru natural, reacția. Poporul unit, vȚdînd procedura celor din Roma s'a reîntors în număr mare la sismă, după-cum dovedește trista sōrte a uniunii din Galiția și Rusia-sudică din secolul XVI și a celei din Ardel din secolul al XVII-lea. Procedura acēta a celor din Roma a produs în orientali suspițiunea, ba chiar incredințarea, că curia romană e de rea credință, întru cât pe față publică s'erbătorește, că voiesce unirea numai în afaceri dogmatice, pe când în ascuns dă instrucțiuni iesuiilor, ca să i înstrăineze pe uniți dela obiceiurile lor și să-i latinizeze întru tōte.

E sciut însă, că cu câtă rivnă țin orientali la disciplinele lor, la slujba lor d-Țească și la străvechile lor obiceiuri, sfințite de sute

ba și de mii de ani, astfel nu pōte fi deci vorba nu de o unire generală, dar nici parțială a orientaliilor cu Roma, până când suspițiunea, respective incredințarea lor despre planurile ascunse ale Romei nu va dispărea.

Altă pedecă — deși de a doua mână a unirei celor două biserici e și împrejurarea, că ele nu se cunosc mai de aproape și dacă se și cunosc încâtva, se cunosc tocmai din părțile cele rele și aci conform adevărului am să observ, că mai bine sunt informați orientali despre afacerile apusenilor, ca viceversa, și cauza la acēsta e, că orientali în cea mai mare parte cunoscînd limba apusenilor, pricep operile, care tracteză despre învățăturile bisericilor, er' dintre apuseni sunt puțini, așa de puțini de aceia, cari cunosc limbile orientaliilor, încât nici nu merită să faci amintire de ei, și astfel tōte cunoscințele lor despre orientali și le trag din puținele și mancile compilațiuni din limba germană și engleză. Din acēta reciprocă neorientare rezultă spre pildă și aceea afirmare a apusenilor, că biserica orientaliilor e ca un lemn uscat, rupt de rădēcina sa principală și tocmai pentru aceea nu mai produce fructe — adecă sfinți — pe când tocmai din contră în biserica orientală mai în fie-care secol s'au ivit cu mult mai mulți servitori de ai lui Christos, cari au bine meritat de biserica lor, mai mult, ca mulți dintre sfinții bisericii apusene.

A doua afirmare a catolicilor că biserica orientală e fără nici o viață internă și numai formalism estern — pe când credința și simțul religios-moral la apuseni il suplinesc și il întăresc serviciul cel lung din biserica lor — acēsta afirmare a lor se nimicesce prin următoarea întrebare: unde e mai tare întrupat simțul religios-moral și în care biserică e mai neclintită credința? în biserica apusană din care reformația a smuls mai mult ca jumătate din credincioșii ei și în care chiar și aȚi a Țecea parte dintre inteligință formeză diferite secte care sunt contrare credinței, ba negă chiar și pe D Țeu? — sau în biserica orientală, din ai cărei credincioși rēformația abia a suta parte a fost în stare a-i înstreina și ai cărei membrii dintre inteligință numai o neînsēmnată parte formeză secte secrete? Din neorientare reciprocă afirmă și orientali, că după preceptele bisericii apusene papa spre pildă — poșede o mai mare putere chiar și decât D Țeu, căci ceea ce lēgă și deslēgă papa aicia pe pământ, e dator a lega și deslega și D Țeu în ceriu.

Și că acestea pārerii nu le au numai indiviȚii obscure și nesciutor de carte, ci chiar și omeii de sciință, — dovedește faptul, că se nu Țic, mai mult — că chiar Lamanski profesorul de istorie la universitate ex cathedra a afirmat, ca Ignatius Loyola și Franciscus Assisi au fost smintiți — buni de duși în balamuc — pe când pe Phothisus il lauda în același timp, nu numai ca pe cel dintāiu om de sciință și cel dintāiu prelat al timpului s'eu, dar il pune chiar între sfinți.

Neorientarea și necunoscerea reciprocă dă nascere la ură și persecuțiuni reciproce. — Trebuie să fim și în punctul acesta drepti și să spunem pe față, că catolicii persecută și urăsc cu mult mai tare pe orientali, ca viceversa. Orientalii privesc în apuseni pe frații lor, pe când acestia persecută pe orientali și îi urăsc mai tare chiar și decât pe reformați, ba chiar și decât pe ovrei, ceea-ce se pōte constata mai pe fiecare pagină din opurile apusenilor, precum și din procedura, ce o observă ei față de orientali.

Noutăți.

Prelegere publică. Duminecă în 16 l. c. va ține dl Dominic Rațiu funcționar la „Albina“ în localul societății rom. de lectură strada Baier Nr. 1, la 4^{1/2} ore p. m. a II-a prelegere publică, despre:

„Desvoltarea afacerilor de bancă și a băncilor până în secolul al 17-lea“, la care inteligența română se învitată cu tōtă onōrea.

Strămutarea scaunului patriarchal s'erbesc în Budapesta. Organul radical s'erbesc „Zastava“ confirmă și el scirea sensațională, că strămutarea scaunului patriarchal

lui s'erbesc dela Carloveț la Budapesta e lucru hotărît. Numita fōie scire, că patriarchul s'erbesc Brancovicis'a învoit la acēstă strămutare. Se mai colporteză scirea, că nu numai patriarchatul va fi strămutat la Bpesta, ci și congresul și seminarul. Deja este gata planul noului palat patriarchal în Budapesta. Ideia acestor strămutări a pāșit în stadiul realizării după adunarea de protestare s'erbescă contra reformelor bisericesci politice.

Daruri. D-nii Nicolae Dumba, membru al camerei seniorilor din Viena, Mihail Dumba, fratele s'eu, D m. Mihail N. Dumba și Constantin Dumba, prim-secretar al legațiunii austriace la București, proprietar de imobile rurale în România, au dāruit casei de ajutor „Carol-Elisabeta“ 30 mii lei. Tot asemenea dl Al. Mavrocordat, fost șambelan al M. S. regelui, a trimis d-lui L. Catargiu, pentru același scop, suma de 100 lei.

Asociațiunea agrară regnicolară. Duminecă în 9 Decembre s'a ținut în Budapesta adunarea generală constituantă a asociațiunii agrare regnicolare pentru noul period statutar. Guvernul și argații s'ei și-au dat tōte silințele, ca să ajungă cu omenii s'ei la putere și în acēstă corporațiune influentă, însă a māncat o bătăie zdrobitoare.

Adnării a permers o luptă aprigă de mai multe sēptemāni în presă și prin capacitări între așa numiții „reformisti“ și între „economii independenți“.

Sgomotōsa adunare, la care au participat la 800 de proprietari, a fost presidată de cont. Iuliu Szapāry.

Resultatul votării secrete a fost că candidații „independenștilor“ au reportat o învingere strălucită cu câte 300—400 voturi majoritate contra candidaților guvernamentalilor.

Intrarea disidenșilor în partidul apponyist. Din Budapesta se anunță, că disidenșii partidului liberal ar fi decis să abstea dela formarea unui nou partid cu program separat și să intre în partidul apponyist, care prin acest fapt se întărește cu 24—26 de deputați.

Luarea Plevnei. Luni fiind aniversarea luării Plevnei, s'a oficiat la orele 10 la biserica Spirea din București serviciu divin. A asistat M. S. regele, principele Ferdinand și toți oficerii superiori din garnisōna capitalei.

Mai multe bataliōne din diferite trupe ale garnisōnei au făcut onorurile militare.

Stradele orașului au fost împodobite cu drapele.

Numai geșeft. „M. H.“ din 8 Dec. spunēnd cum națiunea magiară a hotărît să dea lui Jōkai Moritz din incidentul iubileului de 50 ani ca scriitor și muncitor în literatura magiară un don național de 100.000 fl., arată, că suma s'a și adunat, însă nu s'a dat nici până aȚi scriitorului iubilar, ci s'a depus ca fond de garanță pentru edarea tuturor opurilor lui Jōkai. Numita fōie declară, că acesta este un abus necualificabil, pentrucă acea sumă are să fie numai don național și nu s'a colectat pentru ca cu ajutorul ei să se edee opurile iubilarului. Acēsta însă s'a putut întempla, mai adauge M. H. numai pentru că l'au tras pe sfōră pe Jōkai și au abusat de bunăcredința și neexperiența sa și a publicului contribuitor. Așa dar tot numai geșeftari. Mai caracteristic nici că se pōte.

Stambulov sub acuză. Se lansase scirea, că fostul ministru-președinte Stambulov va fi pus sub acuză pentru faptele sale de pe timpul guvernării. Față de acēsta scire „Mir“ în primarticol Țice, că punerea lui Stambulov sub acuză s'a vȚdut necesară pentru atacurile îndreptate contra principeului Ferdinand din partea presei aderente fostului Bismarck bulgar. „Swoboda“, Țiarul acreditat al lui Stambulov, vorbind despre propunerea de a fi pus Stambulov sub acuză, Țice, că acēsta nu pōte fi decât lucrul principelui, care astfel își exprimă recunoscința, că Stambulov l'a ridicat pe tronul Bulgariei, Principele acum făuresce contra lui planuri de rēsbunare cu acel om (Stoilov) care Țisese că ar ferega bucuros în aur rōtele și osia trāsurrei, care ar esporta din Bulgaria pe Ferdinand.

Pacea între China și Japan. O telegramă din China vestește, că din partea aceștea s'a denumit după tōte formalitățile un împuternicit, care se pertracteze cu Japanul în privința sisterei rēbojului.

Cutremurul din Calabria. Se scire din Reggio di Calabria: O șguditură forte puternică de cutremur de pământ s'a simțit Sāmbătă sēra la 7 ore, Vineri sēra se simțise una mai slabă.

De Vineri dimineța cade o plōie torențială; acēsta mărește situațiunea miserabilă a claselor sārace. Stricaciunile sunt mari în mai multe clādiri; mai multe case s'au surpat. Spaima continuă.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țera noastră.

Descriere populară a Ardelului de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Dacă călătorul se va urca pe serpentinele de pe cōstele dēlului sus pe muceha lui, două lucruri il vor pune cu deosebire în uimire: grandiositatea zidurilor ruinate și panoramă rāpitōre, ce se deschide ochiului.

Zidul porții, precum și celelalte ziduri sunt de grosime și tārie forte mare, asemenea stāncei de trachit, pe care sunt ridicate și din care se par a fi ca resārite. Grea și obositōre muncă au trebuit să preseteze urzitorii acestor puternice ziduri, muncă uriașă, care generațiilor de mai tārdu li s'a pārut aproape întrecătōre a puterilor omenesci. Nu e mirare deci, dacă tradiția populară, rēmasă din moși-strāmoși, ne povestesc, că cetatea Devei, dimpreună cu alte alcătuirii de ale strāmoșilor nostri daci și romani, au fost plāsmuite de uriași, înaintașii omenilor de acum de pământ.

Să spune adecă că munții și plairile acestui încântător colț de țară, unde se nalță dēlul Devei, erau stāpāniti odinioră de trei fete de uriași, surori dulci una cu alta. Ele erau māndre, mai māndre ca māndrenia și puternice cum nu s'au mai pomenit om pe pământ. Odată se hotărira ele să plāsmuiască fiecare câte o alcătuire, pe care se pună lumea în uimire și să rēmāie pomenire pe vecie. — Eu cu ajutoriul lui D Țeu voi zidi până de sāră, pe un vȚrf de munte, o cetate, cum n'a fost și nu va mai fi, grāi cea mai mică. — Eu, dacā îmi va ajuta D Țeu, voi face o scaldă care se n'abă samēn pe rotogolul pământului, Țise cea mijlocie, er' cea mai mare, mai sumēță cuvēntă astfel:

— Ori îmi va ajuta D Țeu, ori ba, eu până de sēră voi ridica pe un colț de munte o cetate, care se le intrēcă pe tōte.

Și când sōrele apunētor își lua rēmas bun dela valorile arginții ale Murēșului și Streiului și da cel din urmă sārut piscurilor țerii HaȚegului, pe două vȚrfuri de dēl străluciau două cetăți minunate, ca două cōtōne, er' în valea Streiului stātea gata o scaldătōre scobită în stāncă, cu apă caldă și curată, ca lacrima înduioșării. Fata cea mai mică zidi cetatea Devei, cea mijlocie plāsmui scaldătōrea dela Calan, lângă Streiu, er' cea mai mare ridică cetatea Uroiului. Cea mai frumōsă dintre tōte era acēsta din urmă, o cetate cum n'a mai vȚdut ochiul omenesc. Și fata sumēță se fălea cu ea grāind cătră cele două surori:

— Etă, voi aȚi cerut ajutoriul lui D Țeu de aȚi făcut alcătuirile vōstre, eu am zidit cetatea mea și fără de ajutoriul lui și e mai strălucitōre decât tōte.

Dar ce folos, căci coborāndu-se nōptea pe aripile sale negre pe pământ, un vifor strasnic nimici din rădācină falnica cetate, în cât nu remase pētră pe pētră și îngropă sub ruinele ei pe stāpānă-sa. Astfel a fost pēdepsită sumēță fată, pentru că a luat în deșert numele lui D Țeu, er' cetății Uroiului abia i-se cunōșce urma, pe când celelalte două alcături, deși în ruină, stau până în Țiua de aȚi.

În acēsta frumōsă tradiție se reoglindeșă vechimea acestor alcătuirii și greutatea facerii lor, atribuită nu omenilor, ci uriașilor, er' de altă partea ea caracterizeșă simțul religios-moral al poporului nostru.

(Va urma.)

Din public. *)

Răspuns la „O întrebare“.

În nr. 127 din 26 Nov. (8 Dec.) a. c. al „Telegrafului Român“, un membru din comitetul „întrebă pe biuroul „Reuniunii învățătorilor gr.-or. rom. din districtul Sibiului“ dacă procedura cu amânarea „ad calendas graecas“, a încheierii protocolului început în ședința comitetului dela 9 Novembre n. a. c. „se poate justifica cu interesele și peste tot cu caracterul reuniunii noastre?“

Făcând și subscrisul parte din biuroul căruia s'ă adresează întrebarea, îmi țin de datorință — atât în interesul reuniunii cât și al meu personal — a răspunde din parte-mi următoarele:

Intrând la comitetul „Reuniuni învățătorilor gr.-or. români din districtul Sibiului“

*) Pentru cele publicate în rubrica această reacțiunea nu e responsabilă.

un act, a carui rezolvare o ținem și o țin și acum de urgentă, în calitate de secretar I., după conțelegere avută cu presiul reuniunii, am convocat comitetul pe Vineri 9 Novembre n. a. c.

După-ce în aceea ședință nu s'a încheiat protocolul, neputându-se lua nici o hotărâre, comitetul în plenul ședinței a decis să se întrunească de nou, Marți, în 13 Novembre n. la orele 11 a. m. ca să continue lucrul început.

Pentru a asigura și mai bine întrunirea de Marți a comitetului, am scris Sâmbătă atât membrilor din Seliște, cât și celor dela Avrig și în special dlui protopresbiter din Avrig I. Cândea, rugându-l să vină nesmintit, căci dânsul avea să dea unele informațiuni în cestiunea aflătoare în desbateră comitetului.

Marți, în 13 Nov., la 11 ore a. m. m'am dus în localul destinat pentru ședința comitetului. Am fost acolo până cătră jumătate la 12 ore, dar n'a venit nimeni. Membrii din Seliște îmi făcuseră de scire, că dâ-

șii s'ă află la adunarea generală a „Reuniunii române de agricultură“, de unde, me rugaseră să-i chem, dacă s'ă întrunească comitetul. Nevenind nici vicepreședintele, nici altcineva, afară de un singur membru, am eșit pe stradă, am umblat în sus și în jos, în urmă — după 12 ore — afu că și vicepreședintele reuniunii noastre s'ă află la adunarea reuniunii de agricultură. Astfel comitetul nu s'a întrunit. Dl protopop Cândea a umblat pe nimic prin Sibiul, ér eu m'am pus să pândesc eșirea vicepreședintelui nostru dela adunarea agricolă. Când a eșit dânsul dela acea adunare l'am agrăit în cauza comitetului și dânsul ăcea, că a fost prin seminar — unde era să se întrunească comitetul, — dar n'a găsit pe nimeni. Pam ăis să avisăm pe membrii și să ne întrunim după amăđi în ședința. Mi-a răspuns:

„Lasă, că ne vom întruni noi altădată!“

„Bine, dar uite membrii comitetului sunt acum aici în Sibiul, și ar fi bine se resolvăm cât mai curând cestiunea, ca să nu se întârđie“, — am ăis eu.

„Nu-i nici o grabă. De altcum s'ă nu convoci comitetul, lasă pe mine; îl voi convoca eu!“ mi-a răspuns dânsul.

Am așteptat și eu ca și alți membrii din comitet convocarea acestuia. Dară nu s'a făcut nu pot lua răspunderea asupra mea. Mie mi-s'a spus să nu fac nimic în cestiune, trebuia deci să tac.

Și dacă vorbesc acum provocat de „un membru din comitet“, acesta o fac pentru ca membrii reuniunii și ai comitetului să șcie, că eu nu voesc „a neglija“ afacerile reuniunii, — precum nu le-am neglijat nici până acum și nu neglij nici alte îndatoriri, ce am, dar nici putere nu am să dispun asupra acelor, cari sunt puși preste mine.

Eu nu pot primi nici o răspundere pentru faptele altora.

Sibiul, 10 Decembre n. 1894

I. Popovici,
până acum sec etar I. al
„Reun. învățătorilor“.

AVIS.

In librăria tipografiei archidieceșane se află de vândare următoarele cărți: [169] 5

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat fl. 15.—	fl. 15.—
Chiriadromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	—75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	—75
Proscomidia altariului	—25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	10.—
Rânduiala la sfințirea bisericelor	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	25.—

II. Cărți școlare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	—24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	—25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 l-g.	—25
Abcdar magiar-român, de N. Putnokky leg.	—20
Aritmetica, de P. Dima	—32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	—45
Aritmetica după Lurz	—20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	—35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	—40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	—30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	—70
Catechism de M. Toma	—30
Catechism bogat	—50
Cartică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	—15
Comput de Ioan Popescu	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	—10
Culegere de cântece naționale.	—25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnokky partea I. = 70 II. =	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	—12
Curs de limba magiară de Molnár I. II. III. a	—20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	—20
Chemia elementară de Vlaicu	—80
Chemia anorganică de Filipescu	—80
Drepturile și datorințele civile Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	—30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	—30
Elemente de Istoria nat. și Fizica de Z. Boiu	—30
Elemente de Fizică de I. Dariu	—30
Fizica de Făgărășan	—40
Gramatica română de Miheljan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV. =	—24
Geografia pentru școl. școlare de I. Dariu leg.	—35
Geografia pentru școl. școlare de Moldovan & Făgărășan	—30

Geografia pentru școl. medii de Moldovan & Făgărășan I.	fl. 1.20
Geografia pentru școl. medii de Moldovan & Făgărășan II.	—50
Geografia pentru școl. medii de Făgărășan & Bârsan II.	1.—
Gramatica română de I. Dariu	—25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnokky	1.—
Istoria biblică pentru școl. școlare	—30
Istoria biblică pentru școl. medii	—55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	3.—
Ieagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	1.50
Istoria izericescă ptru școl. școlare	—35
Istoria bisericescă pentru școl. medii I. II.	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	—25
Istoria Ungariei de S. Moldovan. Istoria Ungariei pentru școl. secundare de V. Goldiș	—80
Istoria universală pentru școl. secundare de V. Goldiș	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	—60
Istoria literaturii române de Lazariciu	1.—
Legendar român de V. Petri	—50
Legendar magiar român de N. Putnokky	—30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	—40
Mărturisirea ortodocșă	1.20
Pastorală veche	1.—
Pastorală nouă	1.50
Pomăritul de D. Comșa	1.—
Principii din Pedagogie de dr. Il. Pușcariu	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	2.—
Teologia dogmatică	1.—
Teologia morală	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnokky	—70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl. 2.50
Istoria biser. politico-naționale.	1.—
Enchiridion sau carte manulă de canone	4.—
Învățătorul și poporul de Marienescu.	—50
Polemia contra Heliad	—50
Calendarul pe anul 1895	—30
Scrisori apologetice	—50
Sunete și resunete de Z. Boiu	—50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	—50
Vocabular român german	—70
Anghira creștină (cuvântări) funebreale de T. V. Gheaja	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	—65
Antologie română de Manliu	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	—20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea școlară	—10
Codicele de Mateiu Voilean	—80
Colinde de A. Marienescu	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	—50
Cuvântări funebreale de Z. Boiu	1.50
Crestomația română de I. Manliu	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	2.—
Descăntece populare de Marian	2.—
Documente pentru limbă și istoria de Dr. Il. Pușcariu	2.50

Doine și strigături de St. Mantean	fl. —12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	—80
În memoria lui G. Bariț peșii de G. Joandrea	—20
Întrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	—50
Lexiconul comunelor bisericesci din archidieceșă de Dr. Remus Roșca	1.—
Noul atac asupra școl. noastre. Manual de drept cambial de I. Socaciu	2.—
Pace vouă de H. Drumond tradusă de D. Făgărășan	—20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	—25
Poesii de Andreiu Murășan	1.50
Poetica română de I. Manliu	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	1.25
Povestiri alese și întocmite de P. Petrescu	—75
Retorica și stilistica de I. Manliu S'a dus în țără novelă originală de Il. Chendi	—15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	—40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	—45
Stupăritul de C. Dimian	—80
Vechia metropolie de N. Popea	1.50
Protocollele sinodale dela 1864—1893 tôte laolaltă	19.—
Protocollele congresuale dela 1868—1891 tôte laolaltă	7.60
Statut organic	—25
Regulament pentru parochii	—10
Regulament pentru organizarea, provisorie a învățământului	—10
Regulament pentru procedura matrimonială	—20
Regulament pentru seminarul pedagogico-teologic Andreian	—10
Regulament pentru afaceri interce congresuale.	—20

IV. Tipărituri.

Budget cōla	—03
Catalog de clasă cōla	—02
Catolog de clasă broș. din 10 cōle	—30
Catolog de clasă broș. din 15 cōle	—45
Catolog de clasă broș. din 20 cōle	—55
Carte de evidență cōla	—03
Carte de evidență leg. din 30 cōle	1.80
Carte de evidență leg. din 40 cōle	2.10
Chronica școlară leg.	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta școlă cōla	—02
Conspecte protopopesici, pentru noucun.	—05
Conspect despre comunele matre și filie cōla	—03
Conspect despre vizitarea școl. lor cōla	—03
Conspecte de catechisația cōla	—03
Conspecte școlare inv. (date statistice cōla	—06
Conspecte prot. I. II. III cōla	—06
Conspecte de absenții săptămânale și lunare cōla	—02

Contul capitalelor active cōla	fl. —03
Estrase din protocolul botezașilor, cununașilor și morșilor esempl.	—01
Matricula școlară cōla cr. 2 legată din 50 cōle	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	—10
Jurnal de casă cōla	—03
Jurnal de casă leg. 25 coli	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	1.80
Obligațiuni ptru biserică esempl.	—01
Protocolul buneii invoiri cōla	—06
Protocolul buneii invoiri leg. din 50 cōle	4.—
Protocolul parochial cōla	—06
Protocolul parochial leg. din 50 cōle	4.50
Protocolul botezașilor cōla	—06
Protocolul botezașilor I. din 50 c.	4.50
Protocolul cununașilor cōla	—06
Protocolul cununașilor I. din 50 c.	4.50
Protocolul morșilor cōla	—06
Protocolul morșilor leg. din 50 c.	4.50
Protocol de esibite cōla	—03
Protocol de esibite I. din 30 cōle	1.80
Protocol de esibite I. din 50 cōle	2.50
Prot. de clasificatiune cōla	—02
Prot. de clasificatiune I. din 50 c.	1.50
Specificațiuni pentru nou cununași cōla	—05
Testimonii școlare esempl.	—02
Testimonii de religie	—02

V. Icoane.

Icōna înmormentării domnului pe pânză	fl. 2.50
Icōna înmormentării domnului pe hârtie	—50
Icōna celor trei Ierarchi pe hârtie	—30
Icōna Evangeliștilor pe hârtie	—50
Portret Șaguna	1.—
Portret Gozdu	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	—70
Libele de comput à 1 cr. 100	—70
Libele de dictando à 1 cr. 100	—70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	—15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și quadrate à 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	—45
Tocuri (cōde) de pene condeu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.	
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. mîia de cōle.	
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.	
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătoare din 144 bucași.	
Tăblițe de pētră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata	
Tot felul de hârtie de epistole cu prețuri foarte moderate.	
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.	
Trăisti de școlă pentru copii, chipuri pentru copii, Cireete, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.	
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagi, Albume, Blocuri, Ținte de desam; totfelul de negrelă, tôte acestea cu prețuri foarte moderate.	